

Summary

The article focuses on the problem of relations between the concepts "foreign student" – "international student" in the international terminology and ukrainian sources. There are generalized criteria for defining the status of international student, especially the interpretation of the term "foreign student" in different countries.

Ключові слова: іноземний студент; міжнародний студент; вища освіта; освітні послуги на експорт.

Ключевые слова: иностранный студент – международный студент, высшее образование; образовательные услуги на экспорт.

Key words: foreign student, international student, higher education, educational services to export..

Подано до редакції 15.10.13.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц.Цюрою С.Б.

УДК 378.147:371.13

© 2013

Довженко Т.О.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОСВІТИ БАТЬКІВ В ІСТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ 20-30-х рр. ХХ ст.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Освіта виступає чинником суспільних змін, зокрема вища педагогічна освіта збільшує інтелектуальний потенціал суспільства, в якій від організаторських та професійних якостей якого суттєво залежить вектор особистісного становлення учасників педагогічного процесу. Сучасному суспільству бракує кваліфікованих педагогів, які здатні здійснювати в системі педагогічну просвіту батьків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Організаційно-методичні питання проведення педагогічної просвіти та самоосвіти батьків висвітлено Т. Воликовою, М. Демидовим, Р. Капраловою, А. Кондратюком, М. Копанєвим, Н. Крупською, Л. Ломізе, В. Просецьким, О. Тихоновим. Цінні висновки, обґрунтовані у дослідженнях, присвячених аналізу діяльності громадських закладів із формування педагогічної культури батьків, виконаних Л. Дубровіною, П. Жильцовим, Ф. Казаковою, Н. Климочкіною, М. Махліним, І. Чередовим, А. Хрипковою. В історико-педагогічному аспекті означене питання розглянуто А. Відченко, А. Говорун, Ю. Грицковою, І. Дубінець, Г. Кравченко, П. Петренко, В. Шинкаренко та ін.

Формулювання цілей статті... – визначити тенденції розробки проблеми підготовки майбутніх учителів до педагогічної просвіти батьків в історії професійної освіти України 20-30-х рр. ХХ ст.

Виклад основного матеріалу дослідження... Проведене дослідження засвідчило, що політичні й соціально-економічні перетворення в українському суспільстві з 1917 р. зумовили національні своєрідності в розвитку професійної педагогічної освіти України. Порівняльно-історичний аналіз джерел дозволив виділити низку тенденцій розвитку систем педагогічної освіти країни у першу половину ХХ століття, специфіку підготовки педагогів до просвіти батьків.

Як відомо, період боротьби України за збереження незалежності у ході національно-демократичних революцій 1917-1919 рр. характеризувався реорганізацією системи педагогічної освіти, перебудовою змісту та оновленням організаційно-методичних аспектів роботи трирічних педагогічних курсів і загальноосвітніх шкіл. Програмний урядовий документ – Декларація Генерального секретаріату від 26 червня 1917 р. – визначив основні заходи щодо розвитку національної школи і реформування системи педагогічної освіти [2]. Серед завдань українізації освіти, змістовного оновлення навчальних програм і підручників наголошувалося на необхідності згуртування вчителів у професійні товариства. Такі товариства переслідували мету: формування у населення національної і громадянської свідомості через вивчення і вживання української мови.

Зі створенням УНР 7 листопада 1917 р. активізувалася робота уряду з питань реформування педагогічної освіти. З ліквідацією шкільних навчальних округів було створено комісаріати з представників усіх народностей, інститут губернських і районних комісарів народної освіти та на їх основі – шкільні ради. Основою роботи шкільних рад було проголошено взаємодію активістів батьків учнів і учителів.

З проголошенням IV Універсалу про самостійність України Генеральний секретаріат освіти перетворено в Міністерство народної освіти УНР, яке продовжувало освітню політику свого попередника. Було засновано Українську академію наук, педагогічну академію. Фундаторами педагогічної освіти цього періоду стали: перший голова Генерального секретаріату І. Стешенко, професор І. Огієнко, учений і громадський діяч М. Грушевський. Їхня світоглядна позиція щодо підготовки учителів до педагогічної просвіти батьків конкретизувалася через ідеї націоналізації й українізації змісту освіти, орієнтування виховної роботи на національний громадянський компонент, раціональне використання здобутків світової педагогічної науки й педагогічного досвіду.

Активістом відродження українських педагогічних традицій у професійній педагогічній галузі в часи існування УНР були С. Русова та Г. Ващенко. В організації педагогічної освіти ці учені обстоювали ідеї націоналізації, опори на християнську мораль, використання надбань української етнопедагогіки, організації педагогічних досліджень і створення педагогічних станцій та лабораторій, забезпечення належних умов для

педагогічної самоосвіти через поширення педагогічної, психологічної та мистецької літератури для широкого загалу [9].

На жаль, згодом тенденція відродження культурних традицій, опори на ментальність і християнський обов'язок в організації підготовки учителів до педагогічної просвіти батьків з приходом більшовицької влади була втрачена.

Вивчення науково-педагогічних джерел [2; 4; 7] засвідчило, що у 20-ті рр. ХХ ст. набули поширення концепції практицизму і професіоналізму педагогічної освіти.

Установлено, що у серпні 1918 р. відбувся Перший Всеросійський з'їзд народної освіти, на якому було затверджено рішення про створення єдиного типу вищих навчальних закладів для підготовки учителів-соціалістів. Зокрема, передбачалося перетворення учительських інститутів, семінарій, курсів у педагогічні інститути і додатково – створення двох педагогічних академій. Згідно з новим Статутом педагогічні інститути здійснювали теоретичну психолого-педагогічну підготовку упродовж перших трьох років, практичну – четвертий рік. Саме у програмах четвертого року передбачено організації просвітницької роботи серед широких верств населення. Одним з видів виробничої педагогічної практики було проведення майбутніми учителями серії лекцій на актуальні теми з гігієни, педагогіки, психології, суспільствознавства для дорослого населення.

На другому Всеросійському з'їзді народної освіти у серпні 1919 р. було прийнято рішення про організацію Інститутів народної освіти (ІНО) – багатопрофільних навчальних закладів з 3-4-річним терміном навчання. У статуті ІНО від 16 березня 1920 р. зазначалося: "Институты народного образования есть высшие учебные заведения, целью которых на основе социалистического строительства является подготовка специалистов для всех областей народного образования в среде дошкольной, школьной и внешкольной" [3]. Таким чином, за Статутом ІНО мали готувати педагогічні кадри для реформованих ланок початкової і середньої освіти. База університетів та університетських інститутів дала змогу здійснювати підготовку в ІНО педагогічних кадрів вищої кваліфікації для масових шкіл, професійних закладів (фабзавучів, профшкіл), закладів соцвиху (єдиних трудових шкіл, дитячих будинків, інтернатів). До суттєвих недоліків в організації навчально-виховного процесу в ІНО вчені О.Глузман, Ф.Паначин, Л.Хомич віднесли переважання теоретичних над практико-орієнтованими дисциплінами у змісті навчання, відокремленість від школи, до позитивних – використання проблемних лекцій як форми організації навчання [10].

Дослідження показало, що проблемами підготовки учителів до педагогічної просвіти батьків опікувався Наркомос УСРР, який у травні 1920 р. видав першу відповідну інструкцію. Наприкінці 1920 р. було затверджено постанову про державну систему вищих шкіл УСРР, де вказувалося, що старші курси колишніх історико-філологічних і фізико-математичних факультетів університетів, Вищих педагогічних курсів, вчительських семінарій повинні продовжувати роботу на правах Тимчасових педагогічних курсів (термін навчання – 3 роки). Навчальні плани і програми курсів передбачалося доповнити питаннями теорії і практики єдиної трудової школи, методикою проведення педагогічного всеобучу [6].

З 1921 р. педагогічні курси були перетворені у педагогічні технікуми, мета яких вбачалася у підготовці вчителів початкової школи. Термін навчання у педтехнікумах – 4 роки. З 1924 р. розпочалося реформування мережі педтехнікумів. У складі педтехнікумів відкривалися шкільний, дошкільний і політико-просвітницький відділи. Саме останній відділ передбачав цілеспрямовану підготовку фахівців-лекторів для широких верств населення.

Упродовж перших двох років слухачі й учні педтехнікумів опановували загальну освіту, третього і четвертого – здобували спеціальну фахову підготовку. До змісту навчання входили предмети: педагогіка, дидактика, історія педагогіки, школознавство, учення про поведінку, основи педології і гігієни, анатомія, фізіологія, окремі методики. Педагогічна практика проводилася у дослідних і звичайних районних школах. Серед організаційних форм і методів навчання поширеними були класно-урочні, дальтон-план, бригадно-лабораторний і метод проектів. В Україні реорганізація педкурсів у технікуми відбулася за постановою РНК від 9 липня 1925 р. [6]. На період 1927 р. діяло 60 педагогічних технікумів: 50 – українською, 4 – єврейською, 2 – російською, 2 – німецькою, 1 – польською, 1 – болгарською мовами викладання [6].

У результаті проведеного аналізу встановлено, що для системної роботи у визначеному напрямку при педтехнікумах було утворено спеціальне навчальне бюро. Працівниками цього бюро посилена увага зверталася на розробку річних планів педагогічного всеобучу батьків учнів.

У ході наукового пошуку з'ясовано, ЦК ВКП(б) у постанові від 25 липня 1930 р. "Про запровадження всеобучу" та "Про стан педагогічної освіти в Україні" (березень 1931 р.) звернув увагу районних і міських партійних комітетів на організацію комуністичного виховання, акцентуючи увагу на необхідності ідеологічного спрямування педагогічної просвіти батьків учнів з метою політичної просвіти учнівської і студентської молоді [3].

Аналіз історико-педагогічної літератури засвідчив про те, що у галузі вищої педагогічної освіти в Україні у 20-ті рр. ХХ ст. склалася така ситуація: університети було ліквідовано 1920 р.; починаючи з 1923 р., на їх базі стали створювати аналогії російських ІНО, про що йшлося вище. Особливою ознакою українських ІНО стала пролетаризація студентського складу закладів. З 1921 р. вища освіта була зосереджена, головним чином, у

столичному Харкові. Засновано Харківський інститут народної освіти (ХІНО), який складався з двох факультетів: соцвиху (факсоцвих) – підготовка педагогічних кадрів для семирічної трудової школи і закладів соціального виховання, і профосвіти (факпрофосвіти) – підготовка педагогічних працівників для професійної школи. Пізніше було відкрито ще два факультети: робітфак (1923), політико-просвітницький (1925). 1925 р. було зроблено спробу реорганізувати ХІНО і на його базі створити самостійні навчальні заклади: інститут профосвіти, академію соціального виховання, інститут політичної просвіти. Але на практиці ця ідея реалізована не була.

У 1928-1929 навчальному році фізико-математичний відділ інституту перетворено в техно- або індустріально-математичний, а біологічний – в агробіологічний. До факультету соціального виховання приєднано на правах “відділу молодшого концентру” педтехнікум імені Г.С.Сковороди. Зазначимо, що ці кроки можна віднести до важливих передумов створення емпіричного базису роботи педагогічних навчальних закладів щодо організації педагогічної просвіти батьків.

11 серпня 1930 р. Раднарком УРСР затвердив постанову “Про реорганізацію мережі і системи педагогічної освіти” [1]. Згідно з даним документом ХІНО було ліквідовано, а на базі факультету соціального виховання створено самостійний інститут соціального виховання, перетворений згодом в інститут народної освіти, ще пізніше – педагогічний інститут. На базі факультету профосвіти створено два самостійних вищих навчальних заклади: педагогічний інститут професійної освіти (ХПІПО) і фізико-хіміко-математичний інститут (ХФХМІ) [8]. Так само широкопрофільні ІНО по всій Україні було реорганізовано у самостійні вузькопрофільні навчальні заклади: інституту соціального виховання, педагогічні інститути профосвіти, фізико-хіміко-математичні інститути. У вказаний період проблема підготовки учителів до педагогічної просвіти батьків усе більше спрямовувалася у ідеологічне змістове русло.

Кінець 20-их рр. ХХ ст. в Українській РСР ознаменувався започаткуванням заочної форми педагогічної освіти; розпочато роботу зі створення спеціальних посібників для самостійної роботи, у навчально-виховну практику введено сесійну систему обліку знань, оглядові лекції, практичні й лабораторні заняття, консультації, диференційовані заліки, екзамени. Показово, що з метою педагогічної просвіти і поширення психолого-педагогічних знань серед громади у заочних відділах практикувалися відкриті лекції, які за певну платню могли відвідувати усі бажаючі.

30-ті рр. ХХ ст. в історії розвитку педагогічної освіти України характеризуються як період уніфікації вищих педагогічних навчальних закладів. Дослідник О.Глузман щодо уніфікаційних процесів у професійно-педагогічній галузі зазначив, що вони призвели до “...скасування статутів університетів, а водночас і знищення їх самобутності та самостійності, розробки і затвердження однотипних навчальних планів і програм” [4, с.14-15].

Поряд зі слухними критичними зауваженнями слід зазначити ряд позитивних перетворень в системі педагогічної освіти України у зазначений історичний період. Поновлення роботи університетів у 1930-1931 навчальному році, за настановами і критичним оглядом Н.Крупської та М.Ейнштейна, а саме – щодо роботи всіх педагогічних факультетів – сприяло утворенню педагогічних інститутів – агропедагогічних, в яких готували вчителів для шкіл сільської молоді та сільських дев'ятирічок (термін навчання 2,5-3 роки); індустріально-педагогічних, спрямованих на підготовку вчителів для фабрично-заводських шкіл-семирічок, міських середніх навчальних закладів (упродовж 2,5-3 років); психолого-педагогічних, в яких готували викладачів педагогічних дисциплін для педтехнікумів, робітфаків, фабрично-заводських шкіл, дефектологів, працівників з охорони дитинства, інспекторів трудових шкіл. Саме останні і здійснювали підготовку майбутніх учителів до систематичної педагогічної просвіти дорослого населення.

За постановою РНК СРСР і ЦК ВКП(Б) “Про роботу навчальних закладів і про керівництво вищою школою” (1936) обов'язковою було визнано педагогічну й політехнічну практику [3].

У 1932 р. відновлено роботу Харківського університету, на базі якого у 1934 р. створено вечірній учительський інститут. У ньому вищу педагогічну освіту можна було здобути без відриву від виробництва. 1933 р. – почав функціонувати Харківський педагогічний інститут. На базі його у 1935 р. було створено дворічний учительський інститут з вечірнім і заочним відділеннями.

Становлення і розвиток вітчизняної системи педагогічної освіти відбувалося в умовах активних наукових пошуків та дослідницько-експериментальної діяльності визначних учених, педагогів-практиків П.Блонського, А.Макаренка, С.Шацького та ін.

Висновки... Таким чином, детальне опрацювання матеріалів з теми дозволило констатувати, що у 20-ті рр. ХХ ст. в Україні вчительські кадри готували педагогічні технікуми, створені на базі вчительських семінарій і педкурсів; ІНО, створені на базі колишніх університетів і вчительських інститутів, вчительські короткострокові курси з відривом і без відриву від виробництва (лікнепи), вищі трирічні педагогічні та вечірні курси червоних ліквідаторів. 1925-1926 навчального року усі педагогічні навчальні заклади було переведено на державний бюджет і запроваджено централізоване забезпечення матеріально-технічної бази. В історії розвитку зазначених педагогічних закладів з'явилися перші документальні підтвердження про факти підготовки майбутніх педагогів до здійснення педагогічної просвіти населення.

У 30-ті рр. ХХ ст. в історії розвитку вітчизняної педагогічної освіти було створено умови для реалізації ідеї здійснення підготовки до педагогічної освіти дорослих.

Перспективним напрямом розробки указаної проблеми визначено узагальнення та неупереджена оцінка практичного досвіду педагогів А. Макаренка, С. Шацького, П. Блонського щодо підготовки учителів до здійснення педагогічної освіти батьків учнів.

Література

1. Бюллетень НКУССР – 1930. – №40. – ст. 633. – ЦДІА, ф.166, оп. 10, спр. 1528, арк. 3850.
2. Васильев К.И. Очерки по истории высшего педагогического образования в РСФСР (1918-1932). – Воронеж : Центр-Черноз. кн. изд., 1966. – 294с.
3. Вища школа Української РСР за 50 років. [Іст.нарис] У 2-х ч. (1917 – 1967рр.) Керівник авт. Колективу, відп. ред. вид. В.І. Пітов. ч.1. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1967. – 395с.; ч.2. – 1968. – 539 с.
4. Глузман О.В. Тенденції розвитку університетської педагогічної освіти в Україні: Автореф.дис д-ра пед.наук: 13.00.04/ін-т пед. і псих. професійної освіти АПН України. – К., 1997. – 34 с.
5. Директивы ВКП (б) по вопросам просвещения. – 3-е изд. – М.-Л. : Госиздат, 1931. – С.353.
6. Народное образование в СССР: Сб. документов (1917–1973). – М. : Политиздат, 1973.
7. Паначин Ф.Г. Педагогическое образование в СССР. Важнейшие этапы истории и современное состояние. – М. : Педагогика, 1975. – 218 с.
8. Про роботу Харківського Інституту народної освіти. – ДАХО, ф. “Харківський ін-т нар. освіти”, оп.1, спр.1959, арк. 558-559.
9. Русова С.К. К подготовке народных учителей// Учитель и школа. – 1914. – № 5. – С.18-23.
10. Хомич Л.О. Система психолого-педагогічної підготовки вчителя початкових класів: Автореф. дис д-ра пед. наук: 13.00.04/ін-т пед. і псих. професійної освіти АПН України. – К., 1999. – 38с.

Анотація

У статті порушуються питання визначення тенденцій розробки проблеми підготовки майбутніх учителів до педагогічної освіти батьків в історії професійної освіти України 20-30-х рр. ХХ ст. Досить суперечливий період в історії розвитку педагогічної освіти визначено як конструктивний у напрямі підготовки учителів до педагогічної освіти широких верств населення.

Зазначено, що у 20-ті рр. ХХ ст. в Україні вчительські кадри готували педагогічні технікуми, створені на базі учительських семінарій і педкурсів. Розкрито роль інститутів народної освіти, вчительських короткострокових курсів з відривом і без відриву від виробництва (лікнепи), вищих трирічних педагогічних та вечірніх курсів червоних ліквідаторів. Указано, що в роботі цих освітніх інститутів мали місце перші документальні підтвердження про факти підготовки майбутніх педагогів до здійснення педагогічної освіти населення.

Автором зазначено, що у 30-ті рр. ХХ ст. в історії розвитку вітчизняної педагогічної освіти було створено умови для реалізації ідеї здійснення підготовки до педагогічної освіти дорослих. Таку роботу планомірно проводили на психолого-педагогічних факультетах, де готували викладачів педагогічних дисциплін для педтехнікумів, робітфаків, фабрично-заводських шкіл, дефектологів, працівників з охорони дитинства, інспекторів трудових шкіл. Також практичні навички педагогічного просвітництва учителі отримували під час педагогічної й політехнічної практик.

Перспективним напрямом розробки указаної проблеми визначено узагальнення та неупереджена оцінка практичного досвіду педагогів А. Макаренка, С. Шацького, П. Блонського щодо підготовки учителів до здійснення педагогічної освіти батьків учнів.

Аннотация

Автор в статье раскрывает тенденции развития вопроса подготовки будущих учителей к педагогической просвещения родителей в истории профессионального образования Украины 20-30-х гг. Отмечено, что в 20-е гг. в Украине учительские кадры готовили педагогические техникумы, созданные на базе учительских семинарий и педагогические курсы. Раскрыта роль института народного образования, учительских краткосрочных курсов с отрывом и без отрыва от производства (ликбезы), высших трехлетних педагогических и вечерних курсов красных ликвидаторов. Указано, что в работе этих образовательных институтов имели место первые документальные подтверждения о фактах подготовки будущих педагогов к осуществлению педагогической просвещения населения.

Автором отмечено, что в 30-е гг. в истории развития отечественного педагогического образования были созданы условия для реализации идеи осуществления подготовки к педагогической просвещения взрослых. Такую работу планомерно проводили на психолого-педагогических факультетах, где готовили преподавателей педагогических дисциплин для педтехникумов, рабфаков, фабрично-заводских школ, дефектологов, работников по охране детства, инспекторов трудовых школ. Также практические навыки педагогического просвещения учителя получали во время педагогической и политехнической практик.

Summary

Tendencies of problem development of prospective teachers' training for parents' pedagogical education in the history of professional education of Ukraine in 20-30s of the 20th century are raised in the article. Quite a contradictory

period in the history of the pedagogical education development is defined as a constructive one in teachers' training for pedagogical education of wide sections of the population.

It is mentioned that in 20s of the 20th century in Ukraine teachers were trained in technical schools that were created on the basis of teacher seminaries and pedagogical courses.

The role of public education institutes, teachers short-term on and off-the-job courses ([eradication of illiteracy centers](#)), higher three-year pedagogical and evening classes of soviet liquidators of illiteracy was revealed. It is indicated that the first documented proofs of prospective teachers' training for population pedagogical education were found in the work of educational institutes.

The author also mentioned that the conditions for the realization of the idea of carrying out training for adults' pedagogical education were created in 30s of the 20th century in the history of our country pedagogical education development. Such work was systematically conducted at psychological and pedagogical departments where teachers of pedagogical subjects were trained for pedagogical technical schools, workers' courses, industrial schools, speech pathologists, childhood protection workers, inspectors of labour schools. Teachers had also pedagogical and polytechnic practice where they learned skills of pedagogical education.

Generalization and objective estimation of A. Makarenko, S. Shastkii and P. Blonskii's practical experience concerning teachers' training for pupils' parents' pedagogical education is considered to be a perspective direction for further examination.

Ключові слова: учитель, педагогічна освіта, інститут народної освіти, практика, всеобуч, українізація.

Ключевые слова: учитель, педагогическое образование, институт народного образования, практика, всеобуч, украинизация.

Key words: teacher, pedagogical education, public educational institute, practice, general compulsory education, ukrainization.

Подано до редакції 16.10.13.

УДК 37 (09;01)

© 2013

Ковальчук Л.І.

ОЛЕКСАНДР МУЗИЧЕНКО ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИК ДИДАКТИКИ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Термін розвивальне навчання належить великому швейцарському педагогу Йоганну Песталоцці (1746-1827), одному із засновників дидактики навчання, яку К.Д.Ушинський назвав «великим відкриттям Песталоцці» й усіляко розвивав у своїх підручниках, особливо у фундаментальні праці «Людина як предмет виховання». Проблема розвивального навчання знайшла своє відображення і в досвіді роботи вітчизняного педагога, педолога, дидакта та методиста Олександра Федоровича Музиченка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Науково-педагогічна діяльність О. Музиченка знайшла своє відображення у дослідженнях з історії педагогіки Л. Березівської, А. Бойко, Н. Гулана, Н. Дічек, В. Майбороди, М. Окси, Н. Побірченко, О. Сухомлинської, М. Ярмаченка та інших. Окремі аспекти професійної діяльності О. Музиченка, зокрема його погляди на дидактику та систему комплексного навчання розглянуті у працях В. Іващенко, Л. Мартиненко, В. Прищака, О. Тринус, Н. Ярмак.

Проте дані дослідження не дозволяють цілісно схарактеризувати його внесок у розвиток вітчизняної дидактики розвивального навчання.

Формулювання цілей статті... Метою статті є узагальнення та аналіз дидактичної спадщини Олександра Федоровича Музиченка та виокремлення її розвивального спрямування.

Виклад основного матеріалу дослідження... У становленні О. Музиченка як науковця можна виділити 2 основних періоди одеський та київський.

Закінчивши Ніжинський історико-філологічний інститут вчений здобуває професорське звання з педагогіки при Одеському. Його науковим керівником стає професор М. Ланге – засновник експериментальної психології, педолог, педагог та активний громадський діяч кінця ХІХ – початку ХХ ст. Велике значення для формування наукового світогляду О. Музиченка мали закордонні відрядження. З липня 1906 по січень 1908 років він продовжує освіту в Йенському університеті на кафедрі педагогіки, яку очолював професор Вільям Рейн. Під керівництвом В. Рейна О. Музиченко опрацьовує досвід Й. Гербарта, стає прихильником ідей вільного виховання Ж. Ж. Руссо, заперечує монополізацію школи державою, звертається до проблеми освіти національних меншин. Провідною думкою тогочасних наукових публікацій О. Музиченка є створення нової системи освіти в Україні. Вивчаючи праці В. Лая та Е. Меймана вчений у статті «Новые труды по экспериментальной педагогике» зазначає, що потрібно не тільки визначитись зі змістом і завданнями «нової» або «експериментальної» педагогіки (педології – уточнено нами – Л.К.), але й враховувати дитячу індивідуальність, науковий підхід щодо здібностей та педагогічне значення для духовної праці дитини [3, с. 8].